

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษา บทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การเลือกตัวอย่างประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การดำเนินการแต่ละขั้นมีรายละเอียดโดยลำดับ ดังนี้

การเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากร คือ บิดาของเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ที่เข้าเรียนชั้นอนุบาล หรือชั้นเด็กเล็ก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกองการศึกษาเทศบาล ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง ของจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางความเจริญ ดังนี้ เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี พิษณุโลก นครสวรรค์ ราชบุรี ชลบุรี สงขลา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บิดาของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี ที่เข้าเรียนชั้นอนุบาล หรือชั้นเด็กเล็ก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกองการศึกษาเทศบาลในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 399 คน โดยมีวิธีการเลือกตัวอย่างประชากร ดังนี้

1. สุ่มภาค 1 ภาค ได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากทั้งหมด 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีเหตุผล คือ เป็นภาคที่มี

ขนาดใหญ่และมีประชากรมากที่สุด

2. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีจังหวัดขนาดใหญ่เป็นศูนย์กลางของภาค จำนวน 3 จังหวัด สุ่มแบบเจาะจง ได้ 1 จังหวัด ได้เทศบาลเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีเหตุผลคือเป็นจังหวัดที่เป็นด่านทางผ่านจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปสู่ภาคกลาง มีการถ่ายเทเทคโนโลยีจากภาคกลางมาสูง ทำให้มีลักษณะความเป็นชุมชนเมืองเห็นได้ชัด

3. สํารวจรายชื่อ จำนวนโรงเรียน จำนวนนักเรียนชั้นอนุบาลและชั้นเด็กเล็กในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ดังนี้ คือ

สังกัด	จำนวนโรง	จำนวนนักเรียน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)	13	1,914
สำนักงานเทศบาล	5	360
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-เอกชน (สช)	29	6,055
รวม	45	8,329

จากจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยนำมาคำนวณสัดส่วนจำนวนเด็กปฐมวัยในโรงเรียนทั้ง 3 สังกัด ได้ดังนี้คือ 5 : 1 : 15

4. หากจำนวนตัวอย่างประชากรจากตารางของ Yamane ที่ 95 % (อุทุมพร จามรมาน, 2532) ได้ 383 (จากประชากร 9,000 คน) จะได้จำนวนบิดาเด็กปฐมวัยที่เป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละสังกัดตามสัดส่วนที่คำนวณไว้ ดังนี้

สังกัด	จำนวนเด็กปฐมวัย	จำนวนตัวอย่างประชากร
สปช.	1,914	95
เทศบาล	360	19
สช.	6,055	285
รวม	8,329	399

5. สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนในแต่ละสังกัด โดยกำหนดให้จกแบบสอบถามโรงเรียนละประมาณ 20 คน ได้โรงเรียนที่บิดาของเด็กปฐมวัยที่เป็นตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถาม ดังนี้

สังกัด					
สปช.		เทศบาล		สช.	
ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)
1. สุขานารี	20	1. เทศบาล 3	19	1. อนุบาลพร้อมวิทย์	20
2. วัดสระแก้ว	20			2. สมบูรณ์วิทยานุกูล	20
3. ชลประทาน				3. อุดรรัตน์	20
สงเคราะห์	20			4. สายทิพย์	20
4. เมืองนครราชสีมา	20			5. มารีย์วิทยา	20

สังกัด					
สพช.		เทศบาล		สช.	
ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)
5. สวทหม่อม	15			6. รัตนโกสินทร์นาฮี	20
				7. วัดสุทธิจินดา	20
				8. อนุบาลบวร	20
				9. อนุบาลทลนยาโม	20
				10. อนุบาลอินทรา	20
				11. อนุบาลโคราช	20
				12. อนุบาลเจสิมพร	20
				13. อนุบาลบพิตร	20
				14. อนุบาลดวงแขวิทยา	20
				15. อนุบาลกองบัญชา- การช่วยรบที่ 2	5
รวม 5 โรงเรียน	95	รวม 1 โรงเรียน	19	รวม 15 โรงเรียน	285

จากตาราง แสดงว่า บิดาของเด็กปฐมวัยที่เป็นตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 399 คน จากโรงเรียน 21 โรงเรียน

6. สุ่มโดยบังเอิญเพื่อเลือกเด็กที่บิดาตอบแบบสอบถามของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน คือ ผู้บริหาร หรือครูเป็นผู้คัดเลือก และแจกแบบสอบถามให้

7. สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Stratified Random Sampling) จากตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามให้ได้ตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ 42 คน โรงเรียนละ 2 คน ได้ตัวอย่างประชากร สรุปได้ดังในตารางต่อไปนี้

สังกัด	นักเรียนชั้น อนุบาล/ชั้น เด็กเล็กใน จังหวัด นครราชสีมา	ตัวอย่างประชากร	
		ตอบแบบสอบถาม (คน)	ให้สัมภาษณ์ (คน)
1. สปช.	1,914	95	10
2. เทศบาล	360	19	2
3. สช.	6,055	285	30
รวม	8,329	399	42*

* สุ่มจากตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามบิดาเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ชุด
 2. แบบสัมภาษณ์บิดาเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ชุด
- 1) แบบสอบถามบิดาเด็กปฐมวัย

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและตอบข้อความ โดยมีเนื้อหา

แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพการสมรส อาชีพ การศึกษา รายได้ จำนวนบุตร เพศของบุตรที่เป็นเด็กปฐมวัย รวมคำถาม 4 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทในด้านการหาเลี้ยงครอบครัว เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของบิดาในการหาเลี้ยงครอบครัว รวม 4 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 บทบาทในด้านการส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของบุตรที่เป็นเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

ตอนที่ 3.1 การปฏิบัติของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3.2 การปฏิบัติของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา จำนวน 11 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3.3 การปฏิบัติของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3.4 การปฏิบัติของบิดาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม จำนวน 7 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติของบิดาในการเป็นสื่อกลางของครอบครัว จำนวน 7 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 การปฏิบัติของบิดาในด้านการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนเป็นบิดาที่ดี จำนวน 3 ข้อ และเหตุผลในการปฏิบัติ อุปสรรคและความต้องการหรือข้อเสนอแนะ

2) แบบสัมภาษณ์บิดาเด็กปฐมวัย

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมีลักษณะประกอบด้วยรายการหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการถาม เพื่อเป็นแนวทางในการถามแก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ให้สัมภาษณ์ในบทบาทบิดาในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 บทบาทในด้านการหาเลี้ยงครอบครัว ปัญหาและการแก้ปัญหา

ตอนที่ 3 บทบาทในด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ

ตอนที่ 3.1 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย

ตอนที่ 3.2 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ตอนที่ 3.3 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์

ตอนที่ 3.4 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม

ตอนที่ 4 บทบาทในด้านการเป็นสื่อกลางของครอบครัว ปัญหาและการแก้ปัญหา

ตอนที่ 5 บทบาทในด้านการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนเป็นบิดาที่ดี ปัญหาและ

การแก้ปัญหา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการวิจัย

ศึกษาทฤษฎีพื้นฐานของพัฒนาการเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี

ตลอดจนบทบาทของบิดา จากเอกสาร ตำรา หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในด้านต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นโครงสร้าง เนื้อหา สาระในแต่ละด้าน

3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ฉบับร่างให้ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทบิดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

4. ตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) การสื่อความหมายและความเหมาะสมในการนำไปใช้ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

4.2 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับบิดาของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

ของภาษา ความหมายและเนื้อหา ตลอดจนคำชี้แจงและวิธีตอบ ประมวลข้อวิจารณ์และปัญหาจากผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมาปรับปรุง เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือออกจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง เพื่อขอให้ส่งแบบสอบถามไปยังบิดาของเด็กปฐมวัยที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อกรอกแบบสอบถามแล้วนำส่งคืน โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนที่โรงเรียนด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยขอนัดเวลาสัมภาษณ์ และ เยี่ยมบ้านของบิดาที่เป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์ จำนวน 42 คน จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์ โดยไปเยี่ยมและสัมภาษณ์บิดาแต่ละครอบครัวที่บ้าน หรือที่โรงเรียนเมื่อบิดานำเด็กไปส่ง หรือมารับเด็กในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ขั้นตอนเตรียมการและวางแผน ผู้วิจัยมีการเตรียมงานและวางแผน ดังต่อไปนี้
 - 1.1) ศึกษาวิธีสัมภาษณ์และทดลองสัมภาษณ์
 - 1.2) กำหนดวันและ เวลาในการสัมภาษณ์
 - 1.3) ติดต่อให้บิดาทราบ โดยขอความร่วมมือครูประจำชั้นของเด็กที่เป็นตัวอย่างประชากรเป็นผู้ประสานงานให้ หรือติดต่อเองเป็นบางครั้ง นัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ พร้อมทั้งชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ทราบ
 - 1.4) เตรียมแบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และจัดเตรียมสถานที่สัมภาษณ์ให้พร้อมและ เหมาะสม
- 2) ขั้นตอนสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล
 - 2.1) แนะนำตัวและชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้บิดาทราบ

อีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนขออนุญาตบันทึกเสียง และถ่ายภาพ

2.2) ดำเนินการบันทึกเสียงและถ่ายภาพ ในรายที่ยินยอม

2.3) พุดคุย ชักถามบิดาตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ โดยกระตุ้น หรือถามให้บิดาเป็นฝ่ายเล่าเองให้มากที่สุดและใช้ภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ ถ้าไม่แน่ใจในคำตอบ ผู้วิจัยถามซ้ำในเรื่องเดิม เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ และบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้

3) ขึ้นปิดการสัมภาษณ์

3.1) ทบทวนตรวจสอบความครบถ้วนของคำถาม

3.2) กล่าวขอบคุณและขออนุญาตสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง ถ้าได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

3.3) ตรวจสอบความตรงของข้อมูล ที่บันทึกจากการสัมภาษณ์และจากการบันทึกเสียง

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมจากตัวอย่างประชากรมาวิเคราะห์ในส่วนที่สามารถทำเป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้โดยนำมาคำนวณค่าทางสถิติ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูล แต่ละประเด็นในรูปของตารางแสดงความถี่หรือค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของแต่ละประเด็นโดยการบรรยาย